

Woke-acties tegen kunst zijn ontoelaatbaar

Posted on 30 november 2022 by Bart Collard

De laatste weken wordt het ene na het andere klassieke schilderij beklad met soep en plakken activisten zich regelmatig vast aan schilderijen, lijsten of op andere plekken in musea. Meestal gaat het om klimaatactivisme, maar komt de reden van deze acties voort uit het wokisme. Criminoloog Bart Collard betoogt dat wokisten beter zelf woke-kunst kunnen maken dan bestaande kunst laten weghalen of vernietigen.

Kunst kan kwetsend zijn

Kunst heeft meerdere functies en gevolgen. Het kan schoonheid uitstralen, gemaakt worden om iets zo realistisch mogelijk na te maken, om gevoel over te brengen of een idee van de kunstenaar, het kan een verhaal – al dan niet historisch – vertellen en het kan aanzetten tot nadenken. Kunst kan ook kwetsen. Die kwetsing kan de intentie van de artiest zijn geweest, maar dat hoeft niet. Zoals Coen de Jong schrijft in zijn nieuwe boek Wokeland wordt kunst die voorheen werd gewaardeerd, nu gezien als seksistisch, homofoob of racistisch.

Bij kunst die als kwetsend wordt ervaren, kan worden gedacht aan cartoons van de profeet Mohammed of schilderijen waarop uitingen van de slavernij te zien zijn. Hoewel dergelijke kunst doorgaans niet meer leidt tot strafrechtelijke onderzoeken werd Gregorius Nekschot in 2008 nog aangehouden voor het tekenen van een Mohammedcartoon.

Tegenwoordig wordt kunst die als kwetsend wordt ervaren regelmatig verwijderd of verplaatst naar een andere locatie. Zo werd op de Universiteit Leiden een schilderij met daarop vier rokende mannen – het college van bestuur uit de 1970's – weggehaald, omdat een vrouwelijke promovenda vond dat zo'n college met alleen mannen een verkeerd signaal afgeeft.

Ongemakkelijk verleden

In november 2022 besloot de directie van *The Welcome Collection*, het Britse museum over internationale geneeskunde, om het museum tijdelijk te sluiten. De collectie bestaat uit 'een miljoen voorwerpen, boeken en kunststukken die te maken hebben met geneeskunde wereldwijd'. Het museum vindt de eigen collectie discriminerend van aard. Volgens de directie worden niet-blanke mensen of mensen met lichamelijke afwijkingen 'neergezet als exotisch, gemarginaliseerd en uitgebuit, of zelfs volledig over het hoofd gezien'. Een schilderij waarop te zien is hoe een blanke arts, gesteund door Jezus, een kind met donkere huidskleur helpt, wordt nu gezien als 'racistisch stereotyperend'.

Aanstoot gegeven door naaktheid

Ook afbeeldingen van naakte mensen moeten het vaak ontgelden. In april 2022 werd de opdracht gegeven om een beeld van een naakte borstvoeding gevende vrouw te verwijderen uit het Martini Ziekenhuis in Groningen. In november 2022 werd besloten dat schilderijen van topless vrouwen moesten worden verwijderd uit het gemeentehuis in Purmerend. Na een storm van kritiek werd dat besluit ongedaan gemaakt.

Bekladdingen

Dat de culturele waarde van kunst minder wordt gewaardeerd dan het aanpakken van hedendaagse problemen wordt nog duidelijker wanneer het gaat om klimaatactivisme. Zoals RTL Nieuws schrijft: 'Het ene na het andere doek wordt

door activisten aangevallen.'

Perzikboom in Bloei van Van Gogh werd het slachtoffer van een blik tomatensoep, aangezien het landschap dat is afgebeeld zou veranderen door klimaatverandering. Zijn werk *Zonnebloemen* werd ook met soep overgoten. Vaak leiden zulke bekladdingen niet tot schade omdat er een glasplaat voor het schilderij zit, maar soms helaas wel.

Soms gaat het echter nog verder dan bekladdingen. Een activist plakte zijn hoofd vast aan het *Meisje met de Parel* van Johannes Vermeer, waarna er ook soep overheen werd gegooid. Zijn motivatie? Hij vroeg omstanders: 'Hoe voelt het om iets moois voor je ogen verwoest te zien worden?' In zijn ogen gebeurt dat nu met de wereld. Het was voor de activist een rechtvaardiging voor de potentiële vernieling van cultureel erfgoed.

De directeur van de Museumvereniging wijst erop dat door bekladdingen wel regelmatig schade aan de oude schilderijlijsten ontstaat. Daarnaast geldt dat een schilderij 'na zo'n actie uit de lijst [moet] worden gehaald, en met alle handelingen die je doet met zo'n schilderij breng je schade toe.'

Strijdtoneel

Door middel van kunst kan de artiest zich afzetten tegen de maatschappij. De kunstenaar kan problemen aan de kaak stellen, kan rebelleren, en kan mensen ergens over laten nadenken en praten. Maar waarom vindt er zoveel activisme plaats tegen of omtrent kunst? Waarom is de kunstwereld een strijdtoneel van wokisme geworden?

In de eerste plaats geldt dat kunst als kwetsend kan worden ervaren. Bij klassieke kunst is dat al gauw het geval. Staan er alleen blanke mensen op een schilderij? Weg ermee. Staan er alleen mannen op het schilderij? Ook weg. Worden andere volken als primitief, arm of minder ontwikkeld afgebeeld? Weg! Daarmee is de kunstwereld uiterst vatbaar voor woke-activisme.

Een veilige taal voor de kunst

Maar in de tweede plaats draagt deze sector daar ook zelf aan bij. Zoals Coen de Jong in Wokeland stelt heeft de sector in 2021 een handreiking opgesteld met de

titel *Waarden voor een Nieuwe Taal. Een veilige, inclusieve en toegankelijke taal voor iedereen in de kunst- en cultuursector*. De Jong: 'De handreiking waarschuwt tegen kwetsing en stereotypering en voor praktijken als *misgendering*, *othering* en *pinkwashing*, die blijkbaar wijdverbreid zijn in de vaderlandse kunst- en cultuurwereld.'

De huidige acties in de kunstwereld mogen niet gaan lijken op beeldenstormen of boekverbrandingen. De kunstsector moet zich daarom verdedigen tegen acties door het wokisme. Wokisten kunnen zelf woke-kunst maken in plaats van bestaande kunst te vernielen of te laten verwijderen. Maar radicaal activisme kan de kunstsector niet tolereren.

Wynia's Week *is er twee keer per week, 104 keer per jaar. Er zijn geen betaalmuren, iedereen kan alles lezen, kijken en luisteren. Dat wordt mogelijk gemaakt door de donateurs, groot en klein.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*